

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VI kadencja
Prezes Rady Ministrów
DSPA-140-10(5)/09

Warszawa, 14 lipca 2009 r.

Pan
Bronisław Komorowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Przekazuję przyjęte przez Radę Ministrów stanowisko wobec poselskiego projektu ustawy

**- o zmianie ustawy o ekwiwalencie
pieniężnym z tytułu prawa do
bezpłatnego węgla dla osób
uprawnionych z przedsiębiorstw robót
górnictwa (druk nr 1622).**

Jednocześnie informuję, że Rada Ministrów upoważniła Ministra Gospodarki do reprezentowania Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych.

(-) Donald Tusk

STANOWISKO RZĄDU

do poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o ekwiwalencie pieniężnym z tytułu prawa do bezpłatnego węgla dla osób uprawnionych z przedsiębiorstw robót górniczych (druk sejmowy nr 1622)

Poselski projekt ustawy *o zmianie ustawy o ekwiwalencie pieniężnym z tytułu prawa do bezpłatnego węgla dla osób uprawnionych z przedsiębiorstw robót górniczych* (druk sejmowy nr 1622) dokonuje modyfikacji definicji „osoby uprawnionej” zawartej w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 6 lipca 2007 r. *o ekwiwalencie pieniężnym z tytułu prawa do bezpłatnego węgla dla osób uprawnionych z przedsiębiorstw robót górniczych* (Dz. U. Nr 147, poz. 1031), a także trybu wypłacania ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do bezpłatnego węgla dla osób uprawnionych z przedsiębiorstw robót górniczych.

Rząd stoi na stanowisku, że obowiązujące przepisy ustawy z dnia 6 lipca 2007 r. *o ekwiwalencie pieniężnym z tytułu prawa do bezpłatnego węgla dla osób uprawnionych z przedsiębiorstw robót górniczych* realizują w pełni wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 12 grudnia 2005 r. Sygn. akt. SK 20/04 (Dz. U. Nr 250, poz. 2117), który był podstawą stworzenia tych przepisów.

Przedstawiona przez Posłów propozycja zmiany art. 2 pkt 1 ustawy *o ekwiwalencie (...)* polegająca na zamieszczeniu w tym przepisie imiennie wymienionego przedsiębiorstwa robót górniczych (Przedsiębiorstwa Budowy Szybów w Bytomiu) budzi wątpliwości. Prawo do otrzymania bezpłatnego węgla ma jedno źródło (Układ Zbiorowy Pracy), taką samą naturę i wartość ekonomiczną w odniesieniu do wszystkich podmiotów, którym prawo to zostało przyznane. Zatem wszyscy emeryci i renciści pracujący niegdyś w przedsiębiorstwach robót górniczych objętych Układem Zbiorowym Pracy mając takie samo prawo do bezpłatnego węgla realizowanego w formie deputatu węglowego lub jego finansowego ekwiwalentu, powinni mieć zapewnioną równą ochronę tego prawa. Nakaz ten wynika zarówno z art. 32, jak też z art. 64 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Ponadto, dodanie w przepisie definiującym „osoby uprawnione” wyrazów „Przedsiębiorstwa Budowy Szybów w Bytomiu”, stoi w sprzeczności z zasadą poprawnej legislacji.

Niezależnie od powyższego, w obecnym stanie prawnym, uprawnionymi do ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do bezpłatnego węgla są wszyscy byli pracownicy przedsiębiorstw robót górniczych, o ile nabyli prawo do ekwiwalentu pieniężnego

z tytułu prawa do bezpłatnego węgla na mocy Układu Zbiorowego Pracy dla pracowników zakładów górniczych z dnia 21 grudnia 1991 r. i prawo to nadal posiadają. Proponowana zmiana art. 2 pkt 1 projektu ustawy spowoduje, że uprawnienie do ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do bezpłatnego węgla przysługiwać będzie wszystkim byłym pracownikom niezależnie od tego, czy objęci byli postanowieniami Układu Zbiorowego Pracy. Tym samym pracownicy ci będą grupą uprzywilejowaną, w stosunku do byłych pracowników tej branży, którzy nie byli objęci postanowieniami Układu Zbiorowego Pracy dla pracowników zakładów górniczych z dnia 21 grudnia 1991 r.

Ponadto, zastąpienie w art. 2 pkt 1 projektu ustawy wyrazów „*a po dniu 31 grudnia 2001 r. nie pobierali ekwiwalentu*” wyrazami „*a po dniu 31 grudnia 1994 r. utracili prawo do ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do bezpłatnego węgla*” spowoduje, że do ekwiwalentu uprawnione będą osoby, które na emeryturę lub rentę przeszły z innych podmiotów, nawet niezwiązanych z szeroko pojętym sektorem górnictwa węgla kamiennego. Warunek ten został uregulowany w art. 22 pkt 5 postanowień Układu Zbiorowego Pracy dla pracowników zakładów górniczych z dnia 21 grudnia 1991 r. Układ ten uległ rozwiązaniu z dniem 31 grudnia 2001 r., zatem proponowana w nowelizacji zmiana pierwotnych przepisów ustawy spowoduje powstanie nierówności pomiędzy uprawnieniami emerytów i rencistów z kopalń postawionych w stan likwidacji przed dniem 1 stycznia 2007 r., a uprawnieniami emerytów i rencistów z przedsiębiorstw robót górniczych, co w ocenie Rządu jest niedopuszczalne w świetle wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 12 grudnia 2005 r. Sygn. akt. SK 20/04 (Dz. U. Nr 250, poz. 2117).

Poselska propozycja zmiany art. 3 ustawy *o ekwiwalencie (...)* polegająca na dodaniu w tym artykule ust. 3 w następującym brzmieniu:

„3. Pod pojęciem zaspokojenie prawa nie rozumie się włączenia kwoty ekwiwalentu pieniężnego do podstawy wymiaru emerytury lub renty”

- jest nie do zaakceptowania, gdyż nie jest wiadomo o jakim prawie jest mowa. Można jedynie domniemywać, że dotyczy prawa do ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do bezpłatnego węgla.

Ponadto Układ Zbiorowy Pracy dla pracowników zakładów górniczych z dnia 21 grudnia 1991 r. stanowi, że od dnia 26 listopada 1995 r., postanowienia art. 22 Układu, które dotyczą uprawnień do ekwiwalentu pieniężnego, nie dotyczą jednostek, które do dnia 25 listopada 1995 r. w swoich zakładowych układach zbiorowych pracy odstąpiły na podstawie art. 9 ust. 3 ustawy z dnia 29 września 1994 r. *o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych ustaw* (Dz. U. Nr 113, poz. 547, z późn. zm.) od stosowania świadczeń, o których mowa w art. 22 ust. 2 pkt 1 Układu Zbiorowego Pracy dla pracowników zakładów górniczych z dnia 21 grudnia 1991 r. Odstąpienie zgodnie z art. 10 ww. ustawy

oznaczało uwzględnienie tego świadczenia w podstawie wymiaru emerytury lub renty. Zatem jeśli na podstawie art. 9 ust. 3 ustawy z dnia 29 września 1994 r. *o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych ustaw* pracodawca skutecznie odstąpił od stosowania świadczeń, o których mowa w art. 22 ust. 2 pkt 1 Układu Zbiorowego Pracy dla pracowników zakładów górniczych z dnia 21 grudnia 1991 r. to dodanie art. 3 ust. 3 do projektu ustawy *o ekwiwalencie (...)* spowoduje, że osoby, którym uwzględniono te świadczenia w podstawie wymiaru emerytury lub renty otrzymają je dwukrotnie.

Propozycja dotycząca zmiany art. 7 ust. 3 ma na celu zastąpienie wyrazów „*o nie pobieraniu w latach 2002-2007 lub za ich część, ekwiwalentu lub bezpłatnego węgla w naturze*” wyrazami „*o nie pobieraniu w całości lub w części od 1 stycznia 2002 r. ekwiwalentu lub bezpłatnego węgla w naturze*” jest niezrozumiała, gdyż *de facto* jeśli chodzi o skutek złożonego oświadczenia osoby uprawnionej w myśl obowiązującej ustawy, oraz w myśl proponowanych zmian do ustawy *o ekwiwalencie (...)*, skutek ten sprowadzać się będzie do tego samego.

Ostatnia z zaproponowanych zmian ustawy *o ekwiwalencie (...)*, dotyczy art. 7 ust. 7 ustawy. Ma ona na celu zmianę harmonogramu wypłat ekwiwalentu w taki sposób, że za lata 2002 i 2003 ekwiwalent miałby być wypłacony w roku 2009. Propozycji tej nie można zaakceptować, gdyż ekwiwalent za rok 2002 już został wypłacony w roku 2007, a za rok 2003 w 2008 roku. Wprowadzenie zmian w zaproponowanym zakresie oznaczałoby, iż ekwiwalent pieniężny za rok 2002 i 2003, w wysokości jaka obowiązuje w roku 2009, otrzymałyby te same osoby dwukrotnie.

Niezależnie od wskazanych powyżej uwag, poselski projekt ustawy *o zmianie ustawy o ekwiwalencie pieniężnym z tytułu prawa do bezpłatnego węgla dla osób uprawnionych z przedsiębiorstw robót górniczych* (druk sejmowy nr 1622) nie określa skutków finansowych proponowanych zmian.

Przedstawiona przez Posłów informacja, że ewentualny koszt, jaki ponieść ma budżet państwa nie przekroczy kwoty 2,5 mln zł rocznie, jest jedynie wartością przybliżoną, a tym samym może ulec zwiększeniu.

Niezależnie od powyższego, Rząd pragnie poinformować Panów Posłów, że środki budżetowe wydatkowane na wypłaty ekwiwalentów pieniężnych z tytułu prawa do bezpłatnego węgla oraz orzecznictwo sądowe w tym zakresie są przez Rząd monitorowane.

W zakresie rozstrzygnięć sądów powszechnych, wg stanu na dzień 25 marca 2009 r., liczba spraw sądowych dotyczących ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do bezpłatnego węgla wynosi 3 663 spraw prawomocnie rozstrzygniętych, a 5 975 spraw jest w toku.

W związku z powyższym, z uwagi na indywidualny charakter każdego przypadku, w sprawach dotyczących przyznania ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do bezpłatnego węgla, a mających związek z przedmiotową nowelizacją ustawy *o ekwiwalencie* (...) (druk sejmowy nr 1622) wydaje się, iż fakt posiadania uprawnienia do ekwiwalentu może być rozstrzygnięty przez sądy powszechne.

Jednym z argumentów przedstawionych w uzasadnieniu do projektu ustawy *o zmianie ustawy o ekwiwalencie pieniężnym z tytułu prawa do bezpłatnego węgla dla osób uprawnionych z przedsiębiorstw robót górniczych* (druk sejmowy nr 1622) jest duża liczba pozwów w sprawach o ekwiwalent.

Na wniosek Ministra Gospodarki, Zakład Ubezpieczeń Społecznych będzie stosował uproszczony tryb postępowania w sprawach o ekwiwalent, którego celem będzie skrócenie oraz zmniejszenie liczby spraw rozpatrywanych przez sądy, z zastrzeżeniem, iż dotyczyć to będzie tylko konkretnych przypadków, w których pozwoli na to stan prawny i faktyczny.

Rząd, mając na uwadze powyższe wątpliwości prawne, w tym co do zgodności proponowanych rozwiązań z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej, proponuje nie podejmować dalszych prac legislacyjnych w stosunku do projektu ustawy *o zmianie ustawy o ekwiwalencie pieniężnym z tytułu prawa do bezpłatnego węgla dla osób uprawnionych z przedsiębiorstw robót górniczych* (druk sejmowy nr 1622).